

Отже, подальше реформування у цій сфері, на нашу думку, має бути спрямоване на: запровадження до законодавства України ключових понять, закріплених у Директивах 2014/24/ЄС та 2014/25/ЄС; створення модуля для проведення закупівель за рамковими угодами в системі електронних закупівель; створення єдиної інформаційно-аналітичної системи, що забезпечить електронізацію публічних закупівель та надійну комунікацію між замовниками та учасниками під час проведення процедур, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі»; прийняття норм про подання та прийняття пропозицій в електронній формі.

Список використаної літератури:

1. Електронні державні закупівлі: пошук українського шляху. ULR: <http://eupublicprocurement.org.ua/e-procurement-finding-a-way-for-ukraine.html?lang=RU>
2. Збірник директив ЄС з питань державних закупівель. ULR https://eupublicprocurement.org.ua/wp-content/uploads/2015/02/EU-PP-Directives-Compendium_UKR.pdf
3. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 9. Ст. 89.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД РЕФОРМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Довганик Н. М., доцент кафедри
політичних технологій, ДВНЗ
«Київський національний
економічний університет імені Вадима
Гетьмана» канд. іст. наук
Чалюк Ю. О., доцент кафедри
соціології ДВНЗ «Київський
національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
канд. екон. наук

Світовий досвід показує, що всі демократичні нації намагаються забезпечити право на місцеве самоврядування при повноцінному виконанні центральним урядом обов'язків загальнодержавного

характеру та реалізації ним захисту прав усіх громадян. Проте в практичній діяльності місцеві органи самоврядування стикаються, як відомо, з низкою організаційних, фінансових та інших проблем. Це зумовлює потребу в реформах місцевого самоврядування, які здебільшого стосуються структури органів, їх функцій, взаємовідносин із центральними органами влади та між різними рівнями управління на місцях. Але різними також є й особливості країн, де здійснюються реформи, їх державні устрої, традиції тощо. Крім того, мотивація реформування може лежати в різних площинах, де превалюють економічні, соціальні, демографічні та інші фактори. Враховуючи все це, реформи місцевого самоврядування можна поділити на чотири типи: коригування кількості одиниць, організаційні, фінансові та функціональні реформи.

Реформи коригування кількості одиниць почали здійснювати в зарубіжних країнах після Другої світової війни і дотепер проводять у двох напрямках. Передусім вони спрямовані на зміцнення муніципалітетів через зменшення їх кількості в процесі злиття. Найбільшого поширення ці реформи набули в скандинавських країнах. Якщо в Швеції, наприклад, до реформи 1952 року налічувалось 2498 муніципалітетів (у найменших іноді мешкало до 150 осіб), то вже після першого об'єднання їх кількість зменшилась до 1037 одиниць.

Другим важливим етапом у зазначеному процесі стала реформа 1962 року (на основі закону 1961 р.). Було вирішено встановити мінімальну кількість мешканців на території однієї комуни — 8000 чоловік. За участі регіональних органів управління, що дали пропозиції для злиття низових одиниць, були створені спеціальні спільні перехідні органи, виділені відповідні кошти на об'єднання. Ці кошти йшли також і на зменшення податкового тягара на перехідний період. Як наслідок, відбулося подальше швидке зменшення кількості низових одиниць. Наприкінці цієї реформи (1974 р.) було визначено остаточну їх цифру — 279 муніципалітетів.

Слід, однак, зазначити, що при об'єднанні муніципалітетів не завжди використовувався принцип добровільності. Нерідко злиття здійснювалось під тиском центральної влади, всупереч протестам відповідних муніципальних одиниць. Це призвело до того, що деякі об'єднані муніципалітети через гострі конфлікти просто розпалися [1,

с. 34–37]. Радикальними також були реформи місцевого самоврядування 1970 року в Данії та 1977 року у Бельгії.

Іншим типом реформ місцевого самоврядування можна вважати **організаційні реформи**, метою яких була зміна внутрішньої структури територіальних одиниць. Вони насамперед були спрямовані на експериментування з новими організаційними формами муніципального управління. Серед подібних знахідок найвідоміші так звані вільні комуни. Програми створення вільних комун також мають скандинавську «прописку». Їх основна ідея полягала в тому, щоб запропонувати окремій групі муніципалітетів і графств представити свої міркування щодо нових організаційних форм і звернутись за субсидіями для розробки та втілення в життя своїх проектів. Була поставлена грандіозна мета: децентралізувати управління, оптимізувати використання ресурсів, добитись рішень, які б значною мірою відповідали місцевим потребам, поліпшити координацію, підвищити рівень ефективності, підняти ступінь впливу громадян і удосконалити місцеву демократію. Остаточним підсумком організаційних експериментів стало створення муніципальних законів, які відкривали можливості для ширшої місцевої автономії в конструюванні форм муніципальної організації. До речі, це насамперед стосується норвезького закону про муніципальне управління.

Поряд із зазначеними експерименти проводились також і в Данії — в основному щодо нових форм участі в місцевому управлінні. Річ у тім, що коли за тамтешньою правовою традицією брати участь у муніципальному політичному житті означало брати участь в управлінні муніципалітетом, то в Данії була здійснена спроба іншої організаційної форми: щоби громадяни поставали не як мешканці муніципалітету взагалі, а як споживачі муніципальних послуг (школи, дитячі садки тощо). Така форма участі в громадському житті має як позитивні, так і негативні риси. Її вадою є те, що люди позбавлені можливості брати участь в управлінні як громадяни, тобто не беруть участі в усіх справах муніципалітету. Але позитивним є факт, що люди, які зазвичай взагалі віддавали перевагу пасивному спогляданню, отримують можливість впливати на перебіг подій і, можливо, з часом розвинули б смак до значно зріліших форм політичної участі [2, с. 89–92].

Крім подібних експериментувань, до цього типу реформ можна віднести і здійснення заходів щодо посилення ролі мерів і рад; надання процесові прийняття рішень публічного й демократичного характеру; розширення участі громадськості у прийнятті рішень; запровадження обов'язкових «раціональних» методів планування; зміни у складі місцевого персоналу і місцевих правил організації.

Фінансові реформи, як правило, включали збільшення обсягів ресурсів, що їх центр надає органам місцевої влади, зокрема, для розрахунків за соціальними програмами, ініціатором яких він був. Спонукальний момент пояснюється бажанням центральної влади ширше залучити органи місцевого самоврядування до участі у загальнодержавних системах. Були здійснені спроби зміцнити органи місцевої влади завдяки допуску до збирання податків або забезпечення себе іншими, альтернативними засобами фінансування: платня за послуги, прибутки з підприємств, надання послуг на ринкових засадах. Інший шлях упровадження ринкових механізмів у сферу муніципальних послуг ґрунтувався на ідеї ваучерів. замість того, щоби прикріплювати жителів певної території до конкретних шкіл, лікарень, їм видавали ваучери, які дозволяли оплачувати послуги тих закладів, рівень обслуговування в яких найбільшою мірою відповідав їх потребам. Таким чином, ідею сумно відомих для нас ваучерів Швеція успішно використала як ефективний ринковий механізм у сфері муніципальних послуг.

І, нарешті, *функціональні й процедурні реформи* включають комплекс різноманітних змін, які ще більше пов'язали місцеву та центральну влади. У деяких країнах — Франції, Італії, Іспанії — контрольні функції префектів були послаблені. Крім того, запроваджувалися системи планування діяльності з метою посилення контролю центру над ефективністю й результативністю послуг. Системи планування у межах окремих програм запроваджені у Німеччині, Франції та в багатьох інших країнах [3, с. 185–191].

На відміну від західних країн, у Східній та Центральній Європі реформи місцевого самоврядування розпочалися тільки після демократичних революцій, які відбулися тут на рубежі 90-х років XX ст. Їх успіх залежав від зруйнування п'яти могутніх монополій,

на яких трималася комуністична система. По-перше, це політична монополія, основою якої була однопартійність влади. Крім неї слід виділити державну монополію, яка справляла вплив на всі сфери громадського життя. Далі йдуть монополія державної власності та монополія централізованого контролю за громадськими фінансами. І, нарешті, монополія централізованого громадського управління [4, с. 56–58].

Тому реформи місцевого самоврядування стали тим важливим кроком, який започаткував період трансформації принаймні у п'яти сферах: політичній — через запровадження вільних виборів до місцевих органів урядування та відхід від політичної монополії; системній — через конституційні гарантії законодавчої автономії органів місцевого самоврядування; економічній — через перехід від централізованої системи управління та планування економіки до системи, основою якої є ринок; адміністративній — через скасування керованих з центру рад і делегування певних обов'язків центральної адміністрації органам місцевого самоврядування і, нарешті, громадянській — через творення громадянського суспільства, основою якого є активна участь громадян у процесах прийняття рішень та вільне вираження своїх поглядів, включаючи право не погоджуватися з тим чи іншим рішенням.

Список використаної літератури:

1. Chaliuk Y.O., Dovhanyk N. M. Social partnership of Ukraine with EU within European regions and cross-border clusters. Науковий вісник Полісся, 2018. № 4(16). С. 33–38.
2. Обметко О. М. Досвід місцевого самоврядування XIX ст. і сучасні євроінтеграційні орієнтири України: історична ретроспектива. Історико-політичні студії, 2016. № 1(5). С. 86–93.
3. Чалюк Ю. О. Міжнародна координація розвитку соціальної сфери. К.: ЦП «Компринт», 2016. 270 с.
4. Кирилюк В. В. Основні чинники формування соціальної згуртованості суспільства. Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Серія «Економіка». 2014. Т. 19. № 2(5). С. 55–59.